

ЛІТЕРАТУРА

1. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. – К.: Школяр, 2017. – 24 с.

Сотер М. В.

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
та безпеки життєдіяльності

*Первомайська філія Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Первомайськ, Миколаївська область, Україна*

РОЗШИРЕННЯ ЛОКАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЯК УМОВА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Стрімкі зміни, інтеграційні процеси, швидкі темпи наукового та технічного прогресу, що відбуваються в сучасному суспільстві диктують нагальну потребу у розширенні локального освітнього простору (освітнього простору окремого навчального закладу) здобувачів вищої освіти, зокрема інженерних спеціальностей, задля їх якісної і продуктивної підготовки до професійної міжкультурної взаємодії з іноземними колегами. Це, насамперед, пов'язане з необхідністю узгодження сучасних викликів підготовки фахівців інженерних спеціальностей з регіональними потребами (національно-регіональний освітній простір), потребами країни (освітній простір країни), а також стратегічними потребами європейського (континентальний освітній простір) та світового (глобальний освітній простір) суспільства.

Нині, до сучасного інженера висувається низка ключових вимог щодо оволодіння не лише фаховими знаннями, уміннями і навичками, а й професійно-особистісними навичками та якостями, які сприяють глибшому й ґрунтовнішому опануванню різними видами діяльності (навчальною, пізнавальною, професійною). Вагоме місце посідають також поважливе, толерантне ставлення до людей; вияв терпимості до співрозмовника, готовність до діалогу; уміння вислухати, з розумінням поставитись до опонента; уміння співпереживати; уміння оцінювати ситуацію різнопланово, заздалегідь прогнозуючи її можливі наслідки; вміння передбачати й не допускати різного роду конфліктних ситуацій, за потреби швидко й мобільно їх долати/вирішувати, уміння знаходити компроміси; вміння брати на себе відповідальність та ініціативу за розв'язання поставлених задач, прийняття конструктивних рішень, виявляючи при цьому творчість, винахідливість, креативність тощо; вміння працювати у команді враховуючі й таку, яка включає представників різних лінгвокультурних спільнот; уміння підтримувати рівноправні суб'єкт-суб'єктні стосунки під час спілкування і взаємодії; вміння налагоджувати взаємозв'язки, співпрацювати; прагнення до постійного самовдосконалення й за необхідності роботи над собою та ін.

Усі вказані якості разом із фаховими знаннями, уміннями і навичками, а також із знанням іноземної мови, техніки передачі інформації за допомогою вербальних і невербальних засобів комунікації, стратегій спілкування відповідно до ситуацій

ділової комунікації (формальні і неформальні), а також розумінням культурного різноманіття сучасного світу, схожостей і відмінностей, що проявляються у різних культурах, основних етичних норм і правил поведінки з представниками інших культур тощо є суттєво важливими для інженерів під час налагодження ефективної професійної міжкультурної взаємодії з іноземними колегами як у межах країни, так і за кордоном й задля можливості їх постійного самовдосконалення впродовж життя й повнішої самореалізації в процесі професійної діяльності, підвищення фахової кваліфікації, мобільності й, як результат, конкурентоспроможності на сучасному глобалізованому ринку праці.

У зв'язку із вище вказаними завданнями, що стоять перед вищою школою конче необхідним є розширення локального освітнього простору здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей.

Відзначимо, що студіювання різного роду питань, що пов'язані з освітнім простором, здійснюється цілою плеядою зарубіжних і вітчизняних науковців: Н. Касярум, Н. Рибка, В. Слободчиков, Н. Слюсаренко, Т. Ткач, А. Цимбалару та ін. Так, Т. Ткач зазначає, що «освітній простір» – це «форма існування інтегрованих освітніх процесів, подій та явищ, які наповнені людськими смислами, впорядковані різноманіттям інтелектуальної діяльності і взаємодії» [4, с. 14]. На думку, А. Цимбалару, освітній простір – це педагогічна реальність «у якій відбувається зустріч, взаємодія, осмислення і пізнання особистістю (подія) оточуючих її елементів-носіїв культури (освітнього середовища), що забезпечує суб'єктивацію і прогресивний розвиток об'єктів (фігурантів і предметів). Освітній простір як система педагогічних факторів та умов освоєння особистістю у процесі становлення спеціально організованого педагогічного середовища може бути об'єктом цілеспрямованого педагогічного впливу, формування» [5, с. 45]. Н. Касярум підкреслює, що «освітній простір, об'єднуючи ідеї освіти і виховання, створює освітню протяжність з освітніми подіями, явищами з трансляції культури, соціального досвіду, особистісних смислів» [1, с. 108]. Дослідниця під поняттям «освітній простір» розуміє «просторово-часове поле функціонування і розвитку системи освіти як відкритої й активної соціальної сфери, в якій діє ідеологія формування особистості з урахуванням умов зовнішнього середовища (природно-кліматичних, демографічних, екологічних, соціально-економічних, політичних та ін.), потреб соціальних замовників (і самої особи), реалізуються освітні послуги установами освіти й організаціями, що володіють освітнім, виховним і розвивальним потенціалом» [там само]. Н. Касярум виділяє такі рівні освітнього простору, як: «глобальний, континентальний, освітній простір країни, національно-регіональний, регіональний, територіально-регіональний, муніципальний (міський територіальний), локальний (окремого освітнього закладу), сімейний, особистісний» [там само, с. 108-109]. Вона наголошує, що освітній простір – це результат «конструктивної діяльності суб'єктів освіти» [там само]. Н. Слюсаренко, як і інші науковці, відзначає, що «будь-яка людина одночасно існує в кількох освітніх просторах» [2, с. 42].

Досвід доводить, що розширення локального освітнього простору здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей можна здійснювати такими шляхами: 1) залучення ресурсів глобальної інформаційної мережі Інтернет, що дозволить ознайомити інженерів з найновітнішими здобутками науки і техніки, постійно підвищувати кваліфікацію; 2) залучення носіїв іноземної мови під час аудиторної і позааудиторної роботи (наприклад, волонтерів Корпусу Миру США); 3) співпраці з іноземними й вітчизняними висококваліфікованими фахівцями зі значним досвідом

роботи через проходження різного роду практик як у межах регіону на вітчизняних підприємствах, так і закордоном, наукового співробітництва, стажувань; 4) залучення до спільних міжнародних освітніх, науково-дослідницьких проектів і грантів; 5) участь у різного роду конференціях, тренінгах, практикумах, форумах тощо, що здійснюється у межах закладу вищої освіти, так і спільно з іншими, в тому числі закордонними, закладами. Це дозволить різнопланово підготувати майбутніх інженерів до взаємодії з іноземними партнерами, до продуктивної міжкультурної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Касярум Н. Освітній простір: становлення поняття. *Витоки педагогічної майстерності*. 2013. Вип. 12. С. 107–113.
2. Слюсаренко Н. В. Освітній простір майбутнього менеджера освітньої галузі. *Підготовка менеджерів освітньої галузі в умовах децентралізації управлінських структур: світовий досвід*: матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції (10–11 листопада 2016 року, м. Херсон). Херсон: Гельветика, 2016. С. 41–43.
3. Сотер М. В. Формування готовності майбутніх інженерів-судномеханіків до міжкультурної комунікації: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Херсонський держ. ун-т; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Херсон; Тернопіль, 2018. 297 с.
4. Ткач Т. В. Психологічні засади проектування освітнього простору особистості: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07 / Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2010. 50 с.
5. Цимбалару А. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал* / Інститут педагогіки НАПН України. 2016. № 1. С. 41–50.